

Oppdragelse - hva er viktig?

Alle vil vi gjerne ha veloppdragne barn med god bordskikk, som takker pent, deler leker og prater høflig når de snakkes til. God folkeskikk og forståelse for sosiale spilleregler er viktig for at barnet skal bli godt likt, og at det skal få god selvtillit.

Men det er ikke alltid like enkelt. Hvilke kamper er viktige å ta, og hva kan du droppe?

EMPATI OG SAMARBEID

- Barn som vet hvordan de skal te seg, greier seg lettere i verden enn de som bryter normene og oppfattes som atale, sier Elisabeth Backe-Hansen, forskningsleder for seksjon barn, ungdom og familie ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) til magasinet Foreldre og Barn.

Noe av det aller viktigste å lære barna, er omtanke og samarbeid. Barn som lærer å dele og å vise omtanke, vil forstå hvordan andre har det. De barna som er flinke til å samarbeide, vil få det lettere og morsommere i barnehagen og på skolen. Selvkontroll (vente på tur), selvhevdelse (stå for egne meninger) og å lytte, er også kvaliteter det er viktig å lære barna.

Barn som er sosialt kompetente, blir ofte godt likt og får det dermed enklere i mange situasjoner. De opplever å bli positivt møtt av andre – og det er bra for selvtilliten, sier forskningslederen. Men hun understreker at det ikke betyr at alle barn må være supersosiale, alle barn har forskjellig sosialt behov. Videre sier Backe-Hansen at foreldre er sine barns viktigste rollemodeller ved å være lydhøre for hverandre og for ungene.

DELING

Et av de viktigste kriteriene for å fungere godt sammen med andre barn, er å dele, sier psykolog og forfatter av boken Foreldrehjelpen, Egil Launes.

- Når barnet begynner å dele, retter det fokuset mot andre. Det lærer at de er sosiale individer som har forpliktelser og skal ta hensyn.

Barn bør lære å vente på tur, og de bør også få vite at de kan sette egne grenser slik at de kan si nei eller gå bort dersom de er ukomfortable med en situasjon. Det er viktig at foreldrene skal lytte til barna når de forteller oss om egne opplevelser og følelser, sier psykologen.

- Foreldrenes viktigste jobb er å bygge barnets selvtillit, og ikke kritisere og påpeke feil hele tiden.

FÅ GRENSER, IKKE MANGE

Professor i pedagogikk og forfatter av Forstå barnet ditt 0-16 år, Stein Erik Ulvund, mener det er viktig å ha noen få, klare grenser i stedet for mange. Finn ut hvilke grenser som er virkelig viktige, og bruk gjerne forhandlingskortet på "ufarlige" ting, som hva familien skal ha til middag, råder han.

Han minner også om at trass også kan ses på som pågangsmot. – Et barn som aldri gir seg, vil heller ikke gi seg hvis det møter en hindring senere i livet. Du kan dermed få noe positivt ut av trass, sier han.

Dagens barneoppdragelse tar det beste ut av den myndige og den frie barneoppdragelsen fra henholdsvis 50- og 70-åra. Nå vil foreldre være tydelige og myndige, men samtidig ta barna med på råd. Vi vet også mer om barnas følelser, mener professoren.

Til slutt har forskningsleder Elisabeth Backe-Hansen et viktig poeng: - Vrengbildet av sosial kompetanse er dresserte barn. Derfor er humor og glede også viktig – at barna har overskudd og livsglede.

DETTE BØR MAN LÆRE BARN

- Å hilse på andre
- Å takke
- Å vente på tur
- Å samarbeide
- Å dele
- Å holde avtaler
- Å stå til ansvar
- Å snakke vennlig eller pent
- Å sette egne grenser
- Å yte for fellesskapet, ikke bare nyte

DETTE KAN DU DROPPE

- Bukking og neiing
- Å si unnskyld i hytt og pine. Det er viktigere å lære barna hva som er god oppførsel enn at de sier unnskyld automatisk.
- Å sitte ved bordet til alle har spist opp – det er for mye forlangt av et lite barn.
- Tvinge barnet til å spise opp maten sin.
- Å tvinge barnet til å ha på seg akkurat de klærne du har valgt ut.

Kilde: Foreldre & Barn 5/2009